

Bağanis Ayrımda erməni hərbcilərin yandıraraq qətlə yetirdikləri 39 günlük körpə ilə bağlı videomateriallar məhkəmədə nümayiş etdirilib

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, David İxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası aprelin 11-də davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Cəmal Ramazanovdan və Anar Rzayevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Somədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkillərlə təmin olunub.

Təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iclasda iştirak edəblər.

Hakim Zeynal Ağayev əvvəlcə prosesdə ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Zərərçəkmiş şəxslər əvvəlcə sərbəst ifadə verib, sonra isə dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar, zərərçəkmiş şəxslərin nümayəndələri və müdafiəçiləri tərəfindən onlara ünvanlanmış sualları cavablandırıblar.

Zərərçəkmiş şəxs Əhməd Əhmədov ifadəsində Xankəndidə təhsil aldığı məktəbdə sinifdə 30 nəfər şagirdin oxuduğunu, onların 28-nin erməni millətindən, 1-nin rus və təkə özlünün azərbaycanlı olduğunu deyərək bildirib: "Təhsil müddətində, - 1-ci, 2-ci, 3-cü sinifləri bir o qədər xatırlamıram, - mən azərbaycanlı olaraq dəfələrlə təhqirlərə məruz qalmışam. Hansısa kiçik münasibət də olanda bizə "tork, tork" deyirdilər. Onlar türkə "tork" deyirdilər. Biz azərbaycanlıları dəfələrlə təhqir edir, dözümsüzlük halı yaradırdılar.

Həmin bilirdi ki, şagird evdə nə eşidirsə, gəlib onu məktəbdə sinif yoldaşları ilə bölüşür. 1986-cı il idi, mən 8-ci sinifdə oxuyurdum. Armen Beqlaryan adlı sinif yoldaşım var idi, arxa partada otururdu. Gördüm parta yoldaşına deyir ki, bəs "Qorbaçov bizə söz verib, Ermənistanla qoşuluruq. İlk dəfə o zaman bu siyasi məsələləri eşitdim, amma elə bil dünya eşitmişəm".

Zərərçəkmişin sözlərinə görə, 1988-ci ilin yanvarından azərbaycanlılara qarşı pis münasibət açıq müstəviyə keçib. O əlavə edib: "Məsələn, azərbaycanlılar çörək almağa gedirdilər, amma onlara çörək vermirdilər, hər yerdə sıxışdırırdılar. Həmin ilin fevralında eşitdik ki, böyük mitinq olacaq. Deyirdilər ki, "biz Azərbaycandan ayrılıq və Ermənistanla qoşuluruq". Biz bildirirdik ki, mitinqdən sonra ermənilərdən nəso təxribat gözlənilir. Ermənistanı da adamlar götürmüşdülər. O vaxt onlar "saqqallı", "boevik" adlandırılırdılar. Eşidirdik ki, evlərimizi dağıdacaqlar, yəni o söz-söhbət var idi. Ondan qabaq da azərbaycanlıların evlərini dağılayırdılar, şüşələrinı sındırırdılar. Biz ikinci mərtəbədə yaşayırdıq. Birinci mərtəbədə Karo adlı qonşumuz var idi. O, Əsgəranda yanğınsöndürmə xidmətində çalışırdı. Karo və qardaşı Ararat bu proseslərdə ən fəal iştirak edənlərdən idilər.

Həmin vaxt mənim böyük bacım əli həyatı qurmuşdu və Ağdam şəhərində yaşayırdı. Fevralın 20-də Ağdamda bacım öldü idim. Fevralın 21-də Ağdamdan Xankəndiyə avtomobilə qayıdanda Əsgərən rayonunun girişindəki körpünün üstündə bir səs eşitdim. Məlum oldu ki, bizə atəş açırlar. Orada qolumdan güllə yarası aldım. Həmin vaxt maşında mənə və sürücüyə başqa, daha iki nəfər var idi. Sonradan öyrəndim ki, onların adı Əli və Bəxtiyar imiş. Onlar çox ağır şəkildə can verirdilər. Sürücü mənə Ağdam xəstəxanasına apardı. Orada həkimlər dedilər ki, gülləni çıxara bilərik, amma qolumuz işləməyəcək. Hədisələri qabaqlayaraq deyirdim ki, mən sağ qolumun biləyi təxminən iki ildən artıq işləməyib. Oradan Bərdə şəhərinin xəstəxanasına gəldik və burada da həkimlər eyni sözü dedilər. 1988-ci il fevralın 23-də Bakıda Neyrocərrahiyyə xəstəxanasında mənə əməliyyat etdilər, gülləni çıxardılar. Sonradan eşitdim ki, bizə avtomatla atəş açan Əsgəranda yaşayan mənəşli kişilər olub".

Zərərçəkmiş şəxs baş prokurorun xüsusi tapşırıqlar üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin suallarını cavablandırarkən bildirib ki, 1988-ci ilə qədər də Xankəndidə ermənilər tərəfindən azərbaycanlılara münasibət müsbət olmayıb. O, Xankəndidə hər addımbaşı azərbaycanlıların incidildiyini vurğulayıb və əlavə edib: "Məsələn, yeni gələn azərbaycanlıların heç birini qeydiyyata almırdılar. Sonradan gələn azərbaycanlılara ev tikmək üçün sahə vermirdilər, yaxud da kimə hansı yolla bir əmlak əldə edərdisə, onları qeydiyyata almırdılar. Bütün bunları Azərbaycan əhalisinin sayını az göstərmək üçün edirdilər.

"Neftçi" və "Ararat" futbol klubları arasında keçirilən oyundan sonra küçəyə çıxmaq olmurdu. İcirdilər, təhqirəmiz ifadələr işlədirdilər, şüşələri qırırdılar.

1987-ci ilin sentyabrından bir epizod danışım. Azərbaycanlı ailə var idi, yuxarı məhəllədə yaşayırdı. Həmin ailənin oğlunu çörək almağa gedəndə iki erməni döyüb komaya salmışdı, bir aydan çox komada qaldı. Ermənilərin biri içkili olmuşdu, o biri yox".

O, sonradan kütləvi tədbirlərdən birində ona qarşı ayrı-seçkilik edilməsi və təzyiq göstərilməsindən də danışdı: "Xankəndidə mərkəzi stadionda tədbir var idi. Yedinciy, yaxud səkkizinci sinifdə

oxuyurdum. Mən də oraya getdim. Təxminən 2 min şagird var idi. Üz cizgilərinə görə azərbaycanlıların çoxunu tanıyırdılar. Tədbir zamanı 2 minə yaxın şagirdin arasında ermənilər mənə fiziki təzyiq göstərdilər və təhqir edib tədbir keçirilən yerdən kənarlaşdırıldılar".

Əhmədov hazırda Xankəndi şəhərində işlədiyini və yaşadığını bildirib.

Sonra zərərçəkmiş Nazeykə Atakişiyeva ifadə verib və sualları cavablandıraraq 1954-cü ildə Xankəndi şəhərində anadan olduğunu və orada yaşamış N. Atakişiyeva ermənilərin Xankəndidə yaşayan azərbaycanlılara münasibətinin yaxşı olmadığını, 1988-ci ilin fevralından isə bu münasibətin çox pis şəkildə dəyişdiyini bildirib.

N. Atakişiyeva Xankəndidə yerləşən Qarabağ İpək Kombinatında toxucu işlədiyini, Robert Köçəryanın həmin kombinatda dəzgahların yağlanması işinə baxdığını, sonradan komsoمول katibi keçdiyini, azərbaycanlılara qarşı fəaliyyətdə əsas adamlardan biri olduğunu bildirib.

"1988-ci ilin fevralından başlayaraq iş yerindən çıxanda bizi saqqallılar gözləyirdi. Onlar Xankəndidən deyildilər", - deyərək qeyd edib.

O, baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyevin suallarına cavabında yaşadığı evin qarşısında ermənilər tərəfindən daşlandıqını, təhqir olunduğunu deyib və əlavə edib: "Evimizin qapısını döydürdülər, bürüdürlər ki, buradan gedin, burada biz yaşayacağıq. Bizim binada Slavik var idi. Binanın uşaqlarını öyrədirdi ki, gələndə onları təhqir, daş-qalaq edin.

Qardaşım uşağı qıcolma keçirtmişdi, qızdırması var idi. Təcili yardım ifadəsində Qazax rayonunun buraya zəng vurmadı. Cavab verildi ki, "qızdırması varsa, soyuducuya qoyun, soyusun, buraya zəng vurma. Bura bizimdir, bura biz yaşayırıq.

Ümumiyyətlə, "Miatsum" sözü yaranandan günümüzə qada idi. Şahbazyan soyadlı erməni həyat yoldaşına demişdi ki, buradan birdəfəlik getsoniz yaxşıdır".

Zərərçəkmiş Vüqar Məhərrəmov ifadəsində Qazax rayonunun Bağanis Ayrımı kəndinin sakini olduğunu, 1990-cı il martın 23-dən 24-nə keçən gecə ermənilərin onun həyat yoldaşını - sahə müvəkkili, baş leytenant Zireddin Əhmədovu yaraladıqlarını deyib.

Daha sonra dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar Bağanis Ayrımı kəndinin məhv edilməsi epizodu üzrə videomaterialları və fotomaterialları nümayiş etdiriblər. Yandırılmış meyitlərin video görüntüləri nümayiş olunanda zalda zərərçəkmişlərin bir qisminin halı pisləşdiyi üçün çölə çıxıb.

Görüntüləri izləyən təqsirləndirilən Arayik Harutyunyan özünü gəyikləndirmiş kimi göstərib.

Videomateriallarda və fotomateriallarda məhkəmədə ifadə vermiş R. Adıgözəlovun 39 günlük oğlu Hafiz Adıgözəlovun və həyat yoldaşı Aliyə Adıgözəlovanın yandırılmış meyitlərinin görüntüləri də olub.

Zərərçəkmiş şəxs Zemfira Abbasova Xankəndi şəhərində yaşadığını, "Miatsum hərəkatı" başlayan sonra evdən çıxma bilmədiklərini qeyd edərək deyib: "Baxmayaraq ki, ermənilər üçün çox yaxşı şərait yaradılmışdı, təminatları var idi, amma onlar bizi təhqir edir, təzyiq göstərirdilər. Onlar evlərimizə daxil olub onu talayıb, dağıdır, əmlaklarımızı məhv edir, xaç formasında kəsib-döğürürdülər. Çölə çıxma bilmirdik, bizi daş-qalaq edirdilər. Hətta bizə çörək satılmırdı.

Baş Prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin şöbə rəisi Nəsir Bayramovun suallarını cavablandıraraq zaman zərərçəkmiş qeyd edib ki, həmin vaxt dəmir yolu idarəsində işləyib. "Bu idarəyə də daxil olub, bizə qarşı müxtəlif qanunsuzluqlar edirdilər. Əsasən də "Türklər burada olmalıdırlar, buradan çıxmalıdırlar", "Türklər məhv olmalıdırlar" deyirdilər. Tələb edirdilər ki, türklər çıxsin, əvəzində isə ermənilər bizim evlərimizə məskunlaşsın", - deyərək diqqətə çatdırıb.

Zərərçəkmiş Valide Rəsulova isə həyat yoldaşının 1988-ci il sentyabrın 18-də Kərkicahan qəsəbəsində ermənilər tərəfindən güllələndiyini, onu dolanbac yollarla Şuşa xəstəxanasına apardığını bildirərək deyib: "Evimizdə oturduğumuz yerdə ermənilər hücum etdilər. Fərhad Ağakışiyev adlı azərbaycanlı işgəncə verə-verə öldürmüşdülər".

Zərərçəkmiş Fəridə Hüseynova Xankəndidə ipək fabrikində işlədiyini deyib. O bildirib: "Sex rəisimiz Rəşad adlı erməni idi. O deyirdi ki, bura Ermənistandır, çıxın gedin. Bildirirdi ki, "Fəridə, istəyirəm girov düşsən, bu gözündən basım, o biri gözünü çıxısın". Dəzgahları söndürürdülər ki, işləyə bilməyək".

Dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin suallarını cavablandırarkən o deyib: "Biz sıxışdırıldılar ki, evlərimizdən çıxmaq. Hədisələr vaxtı demək olar bütün ailə üzvlərimiz xəsarətlər alıb".

Zərərçəkmiş Ədalət Vəliyev ifadəsində 1958-ci ildə Şorur rayonunun Kərkə kəndində (hazırda bu

kənd Sədərək rayonuna aiddir - red.) anadan olduğunu bildirib. O, kəndin Yerevan-Gorus yolunun üzərində, strateji məqədə yerləşdiyini bildirib və əlavə edib: "Hələ sovet dövründə ermənilər kəndi ələ keçirmək istəyirdilər. Ağsaqqallara demişdilər ki, gəlib ərizə yazın, kənd bizə keçsin. Kəndimiz hər tərəfdən Ermənistan kəndləri ilə əhatə olunmuşdu. Oradan keçəndə maşınları dağılayıb, qabağını kəsirdilər. Sonra rus hərbcilərin müşayiətilə gedib-gəlirdik. Bir müddət helikopterlə gedib-gəldik. Sonra o da alınmırdı, insanlar rayona yollarla yox, məcbur olub dağlardan keçərək gedirdilər".

Dövlət ittihamçıları Fuad Musayevin və Təranə Məmmədovanın suallarını cavablandıraraq zərərçəkmiş şəxs qeyd edib ki, 1990-cı il yanvarın 15-də şəhər saat 6-7 rədlərində Ermənistan silahlı dəstələri Kərkəyə hücumə keçərək, kəndi hər tərəfdən mühasirəyə alıblar, kənddəki mağazanı, bəzi evləri yandırdılar və hadisə zamanı bir neçə nəfər yaralanıb.

"Rus komandir dedi ki, siz çıxın, burada qalsanız, kəndi dağıdacaqlar. Gedin, biz kəndi qoruyarıq, sonra qayıdarsınız. Biz çıxdıq, iki gün sonra eşitdik ki, kəndi talan edəblər.

Zərərçəkmiş Əli İsgəndərov da Kərkə kəndində anadan olduğunu deyib və özündən əvvəl ifadə verən Ə. Vəliyevin sözlədiklərini təsdiqləyib. O qeyd edib: "Yanvarın 15-dək Ermənistan tərəfindən hər gecə atəş açırdılar".

Zərərçəkmişlər təqsirləndirilən şəxslərin ən ağır şəkildə cəzalandırılmasını məhkəmədən xahiş edəblər.

Məhkəmənin növbəti iclası aprelin 14-nə təyin olunub.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şəfahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxil və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Köçəryan Robert Sedraki, Sarkisyan Serj Azati, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Yaqeni, Babayan

Samvel Andraniki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Məşəqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolay iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə erməniəsilili 15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilir.

Həmin şəxslər, yəni Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İxanyan David Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoviç, Beqlaryan Vasilii İvanii, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyev David Nelsoni, Stepanyan Qurban Həmədi, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarık Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhalini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd əzəlləndirmə), 113 (işgəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münasibət zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gözdə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.

